

Per una teoria del periodisme a Internet

Josep Maria Casasús

Amb la publicació de *Die Unnerkannte Kulturmacht* (1), el professor Otto Groth (1883-1965), pioner dels estudis de periodística a Alemanya, va reunir i sistematitzar la seva formulació dels fonaments del periòdic com un fenomen definit amb una coherència conceptual.

L'esforç de síntesi, descripció i ordenació dels elements que integren el fenomen periodístic, representa una contribució decisiva a la regulació dels criteris i mètodes dels procediments ètics i professionals dels periodistes i a la formulació racional i al desenvolupament rigorós de les estratègies empresarials en el sector de la comunicació.

Groth va organitzar el desplegament teòric del concepte i de les funcions del periodisme imprès -allò que ell anomenava l'ésser i l'essència del *Periodik*- a partir de l'anàlisi de quatre grans característiques que diferenciaven el fenomen de la premsa respecte d'altres institucions i activitats del món contemporani.

Eren les següents característiques: *periodicitat, universalitat, actualitat i accessibilitat*. És l'únic fenomen social en el qual concorren alhora aquests quatre elements que en determinen l'estructura. El periòdic es fonamenta en la combinació, el desenvolupament i l'aprofundiment d'aquests quatre elements que coincideixen en un mateix fenomen i que conformen la identitat que el caracteritza i que el diferencia d'altres fenòmens i activitats socials.

El *periòdic digital* o *electrònic*, el periodisme que utilitza Internet, presenta avui també una identitat específica i autònoma respecte del periòdic imprès i respecte dels altres mitjans de comunicació social, atès que els conceptes que, a partir de Groth, el defineixen es despleguen vers d'altres dimensions.

Les característiques teòriques que converteixen el periodisme a Internet en un fenomen emancipat dels anteriors conceptes de la teoria periodística són les següents: *continuitat, integrabilitat, transtemporalitat i interactivitat*.

A aquestes quatre grans característiques que corresponen a una nova projecció de les definides per Groth (la periodicitat esdevé continuïtat, la universalitat esdevé integrabilitat, l'actualitat esdevé transtemporalitat, i l'accessibilitat esde-

vé interactivitat), cal afegir en el periodisme a Internet la *versatilitat* i la *multiplicitat*.

La *periodicitat*, segons Groth, és el concepte que correspon a l'aparició regular en unes hores i uns dies que determinen el contingut del mitjà. En el periodisme a Internet, la periodicitat queda absorbida pel desplegament d'un nou concepte: la *continuitat*.

La continuïtat a Internet, com a concepte periodístic, representa respecte de la simple periodicitat de la premsa, la ràdio i la televisió que és possible, en el nou mitjà, que el lector no hagi d'esperar com a mínim el transcurs d'una jornada o d'un dia per a conèixer textos que tractin en profunditat de les coses esdevingudes més recentment.

La *universalitat*, segons Groth, significa que tot allò que existeix i que esdevé en qualsevol indret del món és potencialment objecte de comunicació per part del periòdic, ja que forma part dels móns presents humans. En el periodisme a Internet, la universalitat s'amplia i s'estén a partir del concepte que proposo anomenar *integrabilitat*.

El concepte d'*integrabilitat* que proposo abraça el vell concepte d'*universalitat*, l'amplia en els seus propis termes físics, geogràfics, morals i culturals, i, a més, el ramifica amb la representació de realitats virtuals assistides per ordinador i amb l'accés a fonts de coneixement contingudes a la Xarxa.

L'*actualitat*, segons Groth, expressa la relació de dos punts en el temps: un, és l'esdeveniment, l'altre és la seva publicitat en estadi originari. En el periodisme a Internet, l'actualitat queda superada pel concepte que anomeno *transtemporalitat*. En la ràdio i en la televisió, el concepte d'*actualitat* ja fou potencialment superat per la possibilitat de la *simultaneïtat*.

La *transtemporalitat* en periodisme digital significa, en canvi, que per primera vegada en la història un mitjà que utilitza el text per a la difusió de missatges pot competir, pel que fa al factor temps, amb la ràdio i la televisió. Però representa molt més, a causa de la concurrència dels conceptes de *versatilitat* i *multiplicitat*.

Si a aquesta capacitat proposo anomenar-la *transtemporalitat* és pel fet que a Internet l'estricta noció d'*actualitat* adquireix una dimensió nova pel fet d'esdevenir acumulativa i no substitutiva com passa en premsa, ràdio i televisió.

En aquets mitjans tradicionals, la contínua esdevinença de nous fets i situacions destrueix la permanència dels anteriors. És una manifestació substitutiva de l'actualitat. A Internet és possible emmagatzemar allò que ja no és notícia recent a les mateixes pàgines de l'actualitat. A Internet, l'actualitat té profunditat històrica documentada i consultable de manera immediata, capacitat que no tenen els altres mitjans. Internet, doncs, permet una ampliació, un aprofundiment i una expansió constants i estables de l'actualitat esdevinguda.

L'*accessibilitat*, segons Groth, defineix els objectius de difusió d'un mitjà de comunicació que, per principi, és la d'arribar al màxim de persones potencialment receptores. Aquest principi fonamental de la institució de la premsa es renova i reforça en el periodisme digital.

La gran diferència és que a la premsa l'abast de l'accessibilitat està condicionat a unes limitacions físiques i geogràfiques, mentre que a Internet hi ha una molt més àmplia potencialitat o capacitat latent de difusió i d'accés. En aquest sentit, es pot dir que l'accessibilitat del mitjà imprès es transforma en *interactivitat* en el mitjà digital.

La *versatilitat* com a característica del periodisme a Internet sense correspondència en la premsa, fa referència al fet que el mitjà no exhaureix les seves prestacions en les funcions estrictament comunicatives, sinó que és susceptible de servir altres objectius i usos periodístics i publicitaris que aquells que són propis del periodisme imprès.

La *multiplicitat*, característica específica del periodisme digital sense correspondència a la premsa, a la ràdio i a la televisió, fa referència al fet que pot integrar productes i prestacions propis d'aquests altres mitjans. La multiplicitat és l'expressió de les possibilitats multimèdia d'Internet.

Aquestes característiques específiques consoliden l'autonomia conceptual del periodisme digital respecte del periodisme imprès.

L'estudi i l'aprofundiment en aquestes quatre grans línies permetrà avançar en la superació dels grans reptes tècnics, professionals i ètics del periodisme a Internet, i assenyalen línies de recerca teòrica fonamental en els continguts de la nova tecnologia digital i de reformulació professional del periodisme.

No n'hi ha prou amb adaptar-nos als nous mitjans. Cal fer-ho vigorosament a partir d'un canvi substancial de perspectiva professional, evitant el risc de traslladar als nous mitjans, per pur mimetisme, la concepció teòrica i els mètodes professionals del mitjans tradicionals.

Notes

(1) Otto Groth: *Die Unnerkannte Kulturmarkt (Grundlegung der Zeitungswissenschaft-Periodik)*, Walter de Gruyter Co., Berlín, 1960. Hi ha un llibre en llengua castellana que resumeix el pensament d'Otto Groth: Ángel Faus Belau: *La ciencia periodística de Otto Groth*, Instituto de Periodismo de la Universidad de Navarra, Pamplona, 1966.

